

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2002, sp. zn. Tpjn 304/2001, ECLI:CZ:NS:2002:TPJN.304.2001.1

Číslo: 6/2003

Právní věta: Jednáním pachatele, který v rozporu s obsahem tzv. leasingové smlouvy nakládá s věcí, která je předmětem takové smlouvy, zejména tak, že ji převede na někoho jiného, je možno naplnit zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. Pokud leasingová smlouva předpokládá převod vlastnictví k předmětu leasingu na nájemce a výše leasingových splátek je určena též s ohledem na tuto skutečnost, pak v takovém případě je škoda způsobenou trestným činem zpronevěry hodnota předmětu leasingu v době spáchání činu určená podle hledisek stanovených v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák., od níž se odečte ta část tzv. akontace a uhrazených leasingových splátek, která představuje čisté splátky na pořizovací cenu předmětu leasingu, ovšem pouze v rozsahu odpovídajícím snížení hodnoty pronajaté věci v době spáchání činu oproti hodnotě v době jejího převzetí pachatelem na základě leasingové smlouvy.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.10.2002

Spisová značka: Tpjn 304/2001

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Škoda, Zpronevěra

Předpisy: § 248 tr. zák.
§ 89 odst. 12 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Z o d ů v o d n ě n í :

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 30 odst. 2 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 14 odst. 1 písm. f) Jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko ke správnému a jednotnému výkladu ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák. ve vztahu k trestnému činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., pokud škoda měla být způsobena přisvojením si věci svěřené tzv. leasingovou smlouvou.

Tento návrh učinil předseda trestního kolegia jednak na základě závěrů porady trestního kolegia ze dne 28. 2. 2001, kdy bylo navrženo k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 4. 1999 sp. zn. 12 To 31/99, jednak k podnětu prvního náměstka nejvyšší státní zástupkyně.

Z předložených poznatků vyplývá, že výše naznačená otázka je v praxi orgánů činných v trestním řízení posuzována nejednotně.

K tomu je třeba uvést, že ve shora uváděném usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 To 31/99 je vysloven právní názor, že i neoprávněné pronajmutí věci svěřené na základě tzv. leasingové smlouvy jiné osobě může naplňovat zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. a že při zjišťování škody způsobené tímto jednáním je třeba vycházet z ceny zpronevěřené věci stanovené podle hledisek uvedených v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák., a to bez ohledu na výši dosud uhrazených leasingových splátek. Výše pachatelem zaplacených leasingových splátek je pouze okolností významnou z hlediska naplnění materiální podmínky trestnosti činu, resp. jeho vyšší trestnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2, § 75 a § 88 odst. 1 tr. zák.

Krajský soud v Hradci Králové v rozsudku ze dne 22. 10. 1998 sp. zn. 12 To 200/98 naproti tomu vyslovil zcela opačný právní názor spočívající v tom, že pokud pachatel prodá věc svěřenou na základě tzv. leasingové smlouvy, podle které se má po splacení všech splátek stát jejím vlastníkem, pak za okolností, že hodlá i po prodeji nadále pokračovat ve splácení jednotlivých splátek, nezpůsobí tímto jednáním vůbec majetkovou újmu poškozenému a nedopouští se tak trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák.

Nejednotně je tato problematika posuzována i v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu. Lze poukázat na rozsudek ze dne 6. 5. 1999, sp. zn. 5 Tz 33/99, ve kterém senát Nejvyššího soudu vyslovil právní názor, že při posuzování výše škody způsobené zpronevěrou věci svěřené na základě leasingové smlouvy není škodou cena, kterou by pachatel musel postupně zaplatit, kdyby dodržel podmínky smlouvy o pronájmu věci, ale škoda, která je rozdílem prodejní ceny věci pronajaté a finanční částky, kterou zaplatil obviněný při odebrání věci (tzv. akontace). Při zjišťování výše škody je třeba vycházet z ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák., tedy z ceny pronajaté věci na trhu v době, kdy obviněný v rozporu s leasingovou smlouvou pronajatou věc předal jiné osobě, a po zjištění této ceny je třeba od ní odečíst částku, kterou obviněný zaplatil při odebrání věci. Tento právní názor je evidentně inspirován závěry obsaženými v rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. 9. 1995 sp. zn. [3 To 609/95](#), ovšem ve vztahu k trestnému činu podvodu podle § 250 tr. zák. (č. 27/1996 Sb. rozh. tr.). V judikátu je právní věta následujícího znění: „Škodou způsobenou trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák. spáchaného uzavřením tzv. leasingové smlouvy, kdy záměrem pachatele bylo neplnit vůbec podmínky smlouvy, je cena, za kterou se obvykle prodávají věci, jež se v konkrétním případě staly předmětem podvodného vylákání (§ 89 odst. 15 tr. zák. – nyní § 89 odst. 12 tr. zák.), nikoli cena, kterou by postupně musel pachatel zaplatit, kdyby dodržel podmínky smlouvy. Pokud podmínkou uzavření smlouvy bylo zaplacení určité částky při odebrání věci a pachatel ji zaplatil, je způsobená škoda o tuto částku menší“.

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2001 sp. zn. [4 Tz 222/2001](#) k otázce zjišťování škody způsobené tím, že pachatel věc, kterou měl svěřenu na základě leasingové smlouvy, v rozporu s touto smlouvou prodal třetí osobě, Nejvyšší soud uvedl, že je nutno vycházet z hodnoty věci v době neoprávněné dispozice s ní. Skutečnost, že pachatel by pokračoval ve splátkách po dokonání činu, by bylo možno pokládat jen za náhradu způsobené škody. Samotné leasingové splátky a zaplacená tzv. akontace ovšem nejsou splátkami na zaplacení kupní ceny, ale jedná se o hrazení nájemného za pronájem věci. S jejich zaplacením a celkovou částkou takto uhrazenou proto při zkoumání, zda došlo k naplnění formálních znaků trestného činu zpronevěry, nelze argumentovat.

Naproti tomu senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 8. 11. 2000 sp. zn. [5 Tz 245/2000](#) dospěl k závěru, že v případě pronájmu věci na podkladě leasingové smlouvy nejde o koupi věci na splátky, i když se pachatel po skončení pronájmu a po úplném zaplacení všech splátek, pokut a smluvních úroků má automaticky stát vlastníkem pronajaté věci. Při zjišťování výše škody pak od ceny pronajaté věci v případě tzv. finančního pronájmu nelze mechanicky odečítat celou výši zaplacených

splátek, protože tyto nezahrnují postupnou splátku kupní ceny, ale rovněž další položky, zejména úroky z dlužné částky, náklady na pojištění pronajaté věci, v některých případech leasingu též platbu za zvláštní služby spojené s nájmem (např. údržbu, opravy, poskytnutí náhradního předmětu při jeho poruše). Splátky uhrazené až po neoprávněném prodeji svěřených věcí nelze v žádném případě zohledňovat při určování výše škody, poněvadž k jejich zaplacení došlo až poté, co již byl trestný čin zpronevěry podle § 248 tr. zák. dokonán.

V podstatě shodný právní názor je pak obsažen i v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2001 sp. zn. [3 Tz 95/2001](#): „Zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. lze spatřovat i v jednání pachatele, který cizí věc svěřenou mu na podkladě leasingové smlouvy po zaplacení příslušné akontace, popř. jedné či několika smluvně dohodnutých leasingových splátek, fakticky odejme z dispozice vlastníka, jímž je až do zaplacení poslední splátky a zůstatkové ceny leasingová organizace, a věc prodá. Základem pro stanovení výše škody způsobené tímto trestným činem je prodejní cena pronajaté věci, a nikoliv částka, kterou by byl nájemce povinen zaplatit souhrnem všech splátek za celou dobu nájmu. Při zjišťování výše škody je třeba zjistit, jaká část ze zaplacené akontace a dalších leasingových splátek představuje čisté splátky na pořizovací cenu předmětné věci a jaká část tvoří složku představující úroky, náklady na pojištění předmětu leasingu, poplatky za zvláštní služby spojené s jeho užíváním apod. Takto zjištěnou částku je třeba odečíst od zjištěné ceny pronajaté věci v době spáchání činu. Majetková újma poškozeného se totiž nezmenší zaplacením leasingové splátky o celou výši splátky, poněvadž leasingová splátka není pouhou splátkou na pořizovací cenu věci, ale zahrnuje v sobě i další, výše již uvedené položky“.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 30 odst. 3 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření od Ministerstva spravedlnosti České republiky, Ministerstva vnitra České republiky, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult v Praze, v Brně, v Plzni a Olomouci, Veřejného ochránce práv, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd ČR a České advokátní komory.

Z vyjádření Ministerstva spravedlnosti, Nejvyššího státního zastupitelství, Ministerstva vnitra, Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, Právnické fakulty UK v Praze, Veřejného ochránce práv, Vrchního soudu v Olomouci, Městského soudu v Praze a krajských soudů v Praze, Ústí nad Labem, Hradci Králové a Plzni vyplývá souhlas s výše uvedeným řešením.

Naopak podle názoru Vrchního soudu v Praze při stanovení výše škody způsobené trestným činem zpronevěry podle § 248 tr. zák. spáchaným formou přisvojení si věci svěřené tzv. leasingovou smlouvou nelze přihlížet k uhrazeným leasingovým splátkám. Tyto splátky zahrnují jenom cenu služby, která byla pachateli trestného činu poskytnuta, ale na skutečnou hodnotu věci nemohou mít vliv. Uhrazení leasingové splátky nemůže skutečnou hodnotu věci v okamžiku přisvojení ani snížit, ovšem ani zvýšit.

Poté, po zvážení všech těchto vyjádření a v nich uvedených argumentů, zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu vpředu uvedené stanovisko.

Trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou.

Ke spáchání tohoto trestného činu nevyžaduje zákon na straně pachatele žádnou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení (srov. § 90 tr. zák.); pachatelem tohoto trestného činu může být tedy kdokoliv.

Objektem trestného činu zpronevěry je vlastnické právo, resp. zájem na ochraně majetku.

Z hlediska subjektivní stránky se jedná o trestný čin úmyslný, přičemž postačí i úmysl nepřímý (§ 3 odst. 3, § 4 tr. zák.).

Cizí věci ve smyslu zákonného znaku skutkové podstaty trestného činu zpronevěry se rozumí zpravidla movitá věc, jež nenáleží pachateli buď vůbec, anebo mu nenáleží výlučně, přičemž je mu odevzdána do jeho faktické moci (svěřena) s tím, aby s ní určitým způsobem nakládal. Pachatel si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, jestliže s ní naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla cizí věc dána do dispozice, a to způsobem, kterým maří účel svěření.

Cizím majetkem ve smyslu ustanovení § 248 odst. 1 tr. zák. se rozumí majetek (tj. souhrn všech majetkových hodnot - kromě věcí, též pohledávky a jiná majetková práva a jiné penězi ocenitelné hodnoty), který nenáleží pachateli, příp. nenáleží výlučně jemu.

Škoda na takovém majetku je představována újmou majetkové povahy (tj. újmou vyčíslitelnou v penězích). Jde přitom nejen o zmenšení tohoto majetku v důsledku činu pachatele, nýbrž za škodu lze pokládat i to, o co by, nebýt protiprávního jednání pachatele, byla jinak hodnota tohoto majetku důvodně zvětšena.

Škodou nikoli nepatrnou ve smyslu ustanovení § 89 odst. 11 tr. zák. (ve znění novely č. 265/2001 Sb.) se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5000 Kč. Při stanovení výše škody se podle § 89 odst. 12 tr. zák. vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a místě činu obvykle prodává. Teprve, nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení v předešlý stav.

K právní povaze leasingové smlouvy je třeba uvést, že v dispozitivních ustanoveních § 489 až § 496 obchodního zákoníku o smlouvě o koupi najaté věci je v podstatě upraven pouze jeden typ leasingu - tzv. dvoustranný operativní leasing, zakotvující mimo jiné právo nájemce koupit si najatou věc během platnosti této smlouvy nebo po jejím zániku. Jinak se tento pojem (zvláště pak tzv. finanční leasing) v právním řádu nevyskytuje. Leasingovou smlouvu, i s přihlédnutím k úpravě operativního leasingu obsažené v obchodním zákoníku, lze obecně pokládat za smlouvu, jejíž podstatou je pronájem konkrétní věci za předem dohodnuté částky (leasingové splátky) a na předem stanovené období. Součástí obsahu smlouvy je zpravidla též ujednání, které nájemci umožňuje, aby uzavřením další smlouvy (nejčastěji smlouvy kupní) převedl předmět leasingu do svého vlastnictví.

V praxi se ustálily dva typy leasingu, a to leasing finanční a leasing operativní. Toto rozlišení však nemá z pohledu řešené problematiky zásadní význam. Pro leasing finanční je charakteristické to, že na nájemce jsou pronajímatelem dlouhodobě a za úplatu převedena veškerá užívací práva k předmětu leasingu, včetně ovšem povinnosti zabezpečit péči o předmět leasingu a nést nebezpečí a rizika s užíváním věci spojená. Tento typ leasingu většinou končí převodem předmětu leasingu (pronajaté věci) do vlastnictví nájemce.

Leasing operativní představuje spíše krátkodobější nájem věci, kdy pronajímatel zabezpečuje též údržbu předmětu leasingu a po skončení doby pronájmu se věc může vrátit zpět pronajímateli.

V obou typech leasingu je podstatné to, že pronajímatel zůstává vlastníkem věci po celou dobu jejího pronájmu. Nájemce je pouhým uživatelem věci, a to i v případě zaplacení všech leasingových splátek. K převodu vlastnického práva na nájemce je zpravidla třeba v souladu s podmínkami leasingové smlouvy totiž učinit ještě další právní úkon (např. uzavřít kupní smlouvu s pronajímatelem). Dále je nutno konstatovat, že při uzavření leasingové smlouvy (před vlastním převzetím předmětu leasingu) je nájemce obvykle povinen uhradit první zvýšenou splátku - tzv. akontaci. Povaha a význam akontace pak vyplývá z obsahu konkrétní leasingové smlouvy (např. jde o zálohu na další platby nájemného).

Při absenci výslovné právní úpravy tohoto smluvního typu ve vztahu k finančnímu leasingu a s ohledem na dispozitivní charakter úpravy operativního leasingu lze učinit závěr, že též z hlediska vyvozování trestní odpovědnosti bude v každém jednotlivém případě především rozhodující konkrétní obsah této smlouvy. Obsah smlouvy je pak významný i pro řešení otázky, zda nájemce skutečně nesmí pronajatou věc převést na třetí osobu bez souhlasu pronajímatele (leasingové společnosti), popř. zda a za jakých podmínek tak učinit může. Jak bylo již výše uvedeno, podstata leasingu spočívá v tom, že nájemce získává leasingovou smlouvou do dispozice předmět leasingu (zpravidla konkrétní movitou věc), kterou může užívat, brát z ní užítky a do jisté míry s ní i disponovat, ovšem po celou dobu trvání nájemního vztahu není jejím vlastníkem. Vlastníkem je nadále leasingová společnost a nájemce se může stát vlastníkem až po splnění určitých smluvních podmínek, samozřejmě za předpokladu, že leasingová smlouva s převodem vlastnického práva na nájemce vůbec počítá (např. pokud je v návaznosti na ukončení nájmu stanovena možnost uzavření kupní smlouvy a nájemce tohoto oprávnění využije, nájemce má ve smlouvě zakotveno tzv. právo opce, po skončení nájmu dojde k automatickému převodu vlastnictví z pronajímatele na nájemce).

Z toho vyplývá, že po dobu trvání nájemního vztahu se nájemce nestává vlastníkem věci, která je předmětem leasingu, a proto se ve vztahu k němu jedná o cizí věc. Pokud nájemce v rozporu s leasingovou smlouvou s věcí neoprávněně nakládá tak, že ji např. převede na třetí osobu, přenechá třetí osobě do nájmu, a způsobí-li tím pronajímateli škodu nikoli nepatrnou, lze v takovém jednání spatřovat naplnění formálních znaků skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. Tento závěr pak platí i v případě, kdy nájemce např. prodá věc, kterou má svěřenu k běžnému užívání na podkladě leasingové smlouvy, podle níž se má po splacení všech splátek stát jejím vlastníkem. Na tomto závěru pak nic nemění ani okolnost, kdy po neoprávněné dispozici s věcí (např. po jejím prodeji třetí osobě) i nadále plní podmínky leasingové smlouvy záležející v úhradě leasingových splátek. Rozhodující je totiž to, že nájemce v době např. prodeje věci nakládal se svěřenou cizí věcí v rozporu s účelem, ke kterému mu byla svěřena, a tím způsobil vlastníkovu věci (pronajímateli) škodu. Z formálního hlediska je v takovém případě trestný čin zpronevěry dokonán okamžikem např. prodeje věci a za této situace je úhrada dalších splátek již jen pouhou náhradou způsobené škody. V tomto směru je tedy nesprávný právní názor vyslovený Krajským soudem v Hradci Králové v rozsudku ze dne 22. 10. 1998 sp. zn. 12 To 200/98. Okolnost, že nájemce i poté uhrazoval leasingové splátky, může být ovšem významná z hlediska naplnění materiální podmínky trestnosti činu, popř. jeho vyšší trestnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2, § 75 a § 88 odst. 1 tr. zák.

K vlastnímu stanovení výše škody způsobené zpronevěrou věcí svěřených na základě tzv. leasingové smlouvy trestní kolegium Nejvyššího soudu pokládá za potřebné zdůraznit, že soudní praxe se zcela jednoznačně ustálila na tom, že východiskem pro stanovení výše škody v posuzovaných případech je cena, za kterou se věc, která je předmětem leasingu a kterou nájemce zpronevěřil, v době a místě činu obvykle prodává (tj. prodejní cena této věci zjištěná postupem podle § 89 odst. 12 tr. zák.), a nikoliv tzv. leasingová cena této věci (tj. částka, kterou by nájemce byl povinen zaplatit v souladu s leasingovou smlouvou souhrnem všech splátek, včetně akontace, a dalších plateb za celou dobu nájmu). K tomuto správnému závěru lze dodat, že leasing není prodejem věci na splátky, kdy kupující se stává vlastníkem věci ještě před zaplacením celé kupní ceny. Leasingové splátky tedy nepředstavují splátky na kupní cenu pronajaté věci; nájemce jimi uhrazuje nejen náklady pronajímatele na pořízení předmětu leasingu, ale i další náklady (např. náklady pojištění, úroky) a přiměřený zisk leasingové společnosti. Proto souhrn leasingových splátek nevyjadřuje hodnotu předmětu leasingu. Neoprávněnou dispozicí se svěřenou věcí je majetek pronajímatele zmenšen o cenu této věci v době spáchání činu zjištěnou postupem předpokládaným v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák.

Z výše předloženého přehledu rozhodování soudů je zřejmé, že spornou otázkou je pak především to, zda při zjišťování výše způsobené škody lze vůbec od takto zjištěné ceny předmětu leasingu odečíst

leasingové splátky (včetně akontace), které nájemce uhradil předtím, než se svěřenou věcí naložil v rozporu s podmínkami leasingové smlouvy (např. před prodejem této věci), popřípadě jakou část těchto zaplacených úhrad lze od zjištěné ceny předmětu leasingu odečíst. Jak je výše již uvedeno, o platby uhrazené po spáchání činu nelze v žádném případě výši způsobené škody snižovat.

Nelze ovšem souhlasit ani s právním názorem (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [4 Tz 222/2001](#) a usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 To 31/99), podle něhož se při stanovení výše škody vůbec nepřihlíží k uhrazeným leasingovým splátkám a k akontaci s argumentací, že se jedná o hrazení nájemného za pronájem věci. Již výše bylo poukázáno na specifickou povahu tzv. leasingové smlouvy, která ji zásadním způsobem odlišuje od běžné smlouvy nájemní (srov. § 663 a násl. obč. zák.). Nejedná se o pouhé placení nájemného za užívání věci, ale nájemce leasingovými splátkami uhrazuje jak pořizovací cenu předmětu leasingu, tak další položky, a současně „předplácí“ cenu pronajaté věci pro případ, že uplatní právo na její koupi.

Pokud leasingová smlouva předpokládá, že dosavadní nájemce se po zaplacení všech leasingových splátek (popř. po zaplacení i tzv. zůstatkové ceny) stane vlastníkem pronajaté věci, pak je zde podstatný rozdíl oproti jiným případům zpronevěry cizí věci. Obecně totiž platí, že v případě trestného činu zpronevěry je způsobenou škodou celá skutečná hodnota zpronevěřené věci.

Zvláštní povahou leasingové smlouvy, která předpokládá převod vlastnictví k pronajaté věci na nájemce a s ohledem na tuto okolnost je také konstruována výše leasingových splátek, je odůvodněn závěr, že způsobenou škodou není celá skutečná hodnota zpronevěřené věci (zjištěna postupem předvídaným v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák.)

Podstatu leasingové smlouvy ovšem nereflektuje ani postup, při kterém soudy od prodejní ceny předmětu leasingu v době činu odečítají celkovou částku zaplacených leasingových splátek, včetně uhrazené akontace (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 1999 sp. zn. 5 Tz 33/99). Leasingovými splátkami nájemce uhrazuje nejen cenu, za kterou pronajímatel pořídil předmět leasingu, nýbrž i další položky spojené s pronájmem věci formou leasingu (např. náklady pojištění, úroky, poplatky za zvláštní služby) a zisk leasingové společnosti. Proto nelze veškeré uhrazené leasingové platby odečíst od ceny předmětu leasingu v době spáchání činu. Tímto postupem by nakonec mohlo dojít k situaci, kdy úhrn všech splátek zaplacených nájemcem ke dni neoprávněné dispozice s pronajatou věcí by převýšil cenu této věci. Při akceptování tohoto postupu by vlastně nedošlo ke vzniku škody, i když ohledně věci, kterou pachatel zpronevěřil, by rozhodně nebylo možno učinit závěr, že je věcí nemající žádnou hodnotu, věcí „bezecnou“. Současně je třeba připomenout, že stejný přístup neplatí v případě trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. spáchaného uzavřením leasingové smlouvy, kdy záměrem pachatele bylo prostřednictvím této smlouvy vylákat cizí věc, aniž vůbec hodlal plnit její podmínky (aniž se ve skutečnosti jednalo o leasing). Proto je třeba při posuzování výše způsobené škody přihlídnout k částce, jejíž zaplacení bylo předpokladem odebrání věci (tzn. není důvodu ke změně právního názoru vysloveného v rozhodnutí publikovaném pod č. 27/1996 Sb. rozh. tr.).

Podle názoru trestního kolegia Nejvyššího soudu je škodou způsobenou pachatelem trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., který se svěřenou věcí nakládá v rozporu s podmínkami leasingové smlouvy, hodnota věci v době činu stanovená podle hledisek uvedených v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák. snižena pouze o tu část akontace a zaplacených leasingových splátek, které představují splátky na pořizovací cenu pronajaté věci (tj. cenu za kterou leasingová společnost opatřila předmět leasingu). Jen o tyto částky je oproti zjištěné prodejní ceně nižší škoda způsobená pronajímateli. Jen tyto platby se vztahují k hodnotě věci pronajaté na základě specifické smlouvy – smlouvy leasingové. O platby, které jsou úhradou jiných nákladů pronajímatele (např. úroky vázící se na opatření předmětu leasingu, náklady jeho pojištění, poplatky za případné služby spojené s užíváním věci či s její výměnou), popřípadě jsou odměnou (ziskem) leasingové společnosti, nelze výši způsobené škody

snižovat. V tomto smyslu pokládá trestní kolegium Nejvyššího soudu za správné a zákonu odpovídající závěry vyslovené v rozsudcích Nejvyššího soudu ze 8. 11. 2000 sp. zn. [5 Tz 245/2000](#) a ze dne 17. 7. 2001 sp. zn. 3 T 95/2001.

Při stanovení výše škody je tedy třeba zjistit, jaká část zaplacené akontace a dalších leasingových splátek představuje splátky pořizovací ceny předmětu leasingu (popř. i zálohu na kupní cenu pro případ převodu vlastnického práva k pronajaté věci), neboť pouze o tuto část leasingových plateb se snižuje výše způsobené škody. Rozhodující přitom bude obsah leasingové smlouvy, ze které zpravidla bude vyplývat vztah akontace a leasingových splátek k pořizovací ceně předmětu leasingu (tj. skladba leasingových splátek). Z leasingové smlouvy bude možno např. zjistit poměr pořizovací ceny (hodnoty) předmětu leasingu v době jejího uzavření a celkového součtu všech leasingových plateb za dobu trvání leasingu (tzv. leasingová cena) a takto vypočtený (či ve smlouvě stanovený) koeficient se pak použije na stanovení té části dosud (tj. v době spáchání činu) zaplacených leasingových splátek (včetně akontace), o které se sníží zjištěná prodejní cena (§ 89 odst. 12 tr. zák.) pronajaté věci. Přitom je nutno takto zjištěnou částku použít na snížení aktuální (prodejní) ceny pronajaté věci jen v takovém poměru, který odpovídá snížení hodnoty předmětu leasingu oproti době převzetí věci pachatelem na základě leasingové smlouvy. Je třeba vzít v úvahu, že výše leasingových splátek je stanovena se zřetelem na hodnotu předmětu leasingu v době uzavření leasingové smlouvy (tj. v době převzetí pronajaté věci). Dlouhodobým pronájem věci dochází ke snížení její hodnoty, což u některých předmětů leasingu může být dosti podstatné (např. u osobních automobilů). Proto je nutno ve stejném poměru provést také redukci čistých leasingových splátek, včetně tzv. akontace. Např., představovala-li pořizovací cena předmětu leasingu částku 800 000 Kč a jeho aktuální (časová) cena v době spáchání činu zjištěná postupem podle § 89 odst. 12 tr. zák. činila 400 000 Kč, pak se od částky 400 000 Kč odpočte pouze polovina tzv. akontace a uhrazených leasingových splátek, představující čisté splátky na pořizovací cenu předmětu leasingu.

Nebude-li možno zjistit rozložení leasingových splátek a akontace z obsahu leasingové smlouvy, popř. z vyjádření pronajímatele, nezbude než k posouzení této otázky vyžádat odborné vyjádření, či znalecký posudek.

Jestliže takto zjištěná výše způsobené škody dosáhne zákonem požadované hranice či hranic (srov. § 89 odst. 11 tr. zák. v návaznosti na ustanovení § 248 odst. 1 až 4 tr. zák.) dojde po formální stránce k naplnění buď základní, anebo kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zpronevěry.

Posouzení materiální podmínky trestnosti činu (popřípadě použití vyšší trestnosti činu) bude třeba věnovat náležitou pozornost zvláště v případech, kdy pachatel (nájemce) bude i po spáchání činu plnit podmínky leasingové smlouvy spočívající v úhradě leasingových splátek (byť se jedná pouze o náhradu již způsobené škody), jakož i v situaci, kdy podle smlouvy budou již uhrazeny všechny leasingové splátky a k neoprávněné dispozici s předmětem leasingu dojde v době ještě před uskutečněním převodu vlastnictví k věci na nájemce (např. před zaplacením tzv. zůstatkové ceny věci).

Výše popsany postup při zjišťování výše škody pro účely trestní odpovědnosti pachatele trestného činu zpronevěry nebrání poškozenému v tom, aby v řízení o náhradě škody uplatnil i další položky.

Pokud konkrétní leasingová smlouva bude podléhat režimu zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, pak zřejmě nebude činit problém zjistit rozložení jednotlivých leasingových plateb (viz příloha citovaného zákona).

Na základě všech těchto úvah dospělo trestní kolegium Nejvyššího soudu ke shora uvedenému stanovisku.